

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΙΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΡΙΑΝΑ

Κατά τήν διάρκεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης στά εὐρωπαϊκά κρά-
τη σημειώθηκε μιὰ εὐρεία τάση κατασκευῆς ποικίλων κεραμικῶν
ἀντικειμένων ἀπό φαγεντιανή καί πορσελάνη, τά ὁποῖα ἀπεικόνιζαν σκηνές
ἐμπνευσμένες ἀπό τόν Ἄγωνα τῆς Ἀνεξαρτησίας, συνοδευόμενες τίς περισσό-
τερες φορές ἀπό ἑλληνικές ἐπιγραφές καί σύμβολα.

Ἦδη ἀπό τόν 18ο αἰ. εἶχε καθιερωθεῖ ἡ κατασκευή τέτοιων ἐπιτραπέζιων
σκευῶν μέ θέματα ἀναμνηστικά πού σχετίζονταν ἄμεσα ὄχι μόνο μέ τήν καθη-
μερινότητα, ἀλλά, κυρίως, μέ τήν Ἱστορία, ἀπεικονίζοντας γεγονότα ἢ σκηνές
πολεμικές, καθώς καί σημαντικά πρόσωπα πολιτικά, ἥρωικά, ἢ καί ἄλλα πού
εἶχαν διεγείρει, μέ διάφορους τρόπους, τό ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ.

Τά κεραμικά αὐτά, ἔργα τῆς ἱστορικῆς εἰκονογραφίας, ἀποτελοῦσαν ἔντυ-
πες ζωγραφίες καί ἀντανακλοῦσαν τήν εὐρύτερη ἔξαρση τοῦ φιλελληνικοῦ
πνεύματος τήν περίοδο αὐτή. Ὡστόσο, στήν ἀρχή, τέτοιου εἴδους ἀντικείμενα
διακινοῦνταν ἀποκλειστικά ἐντός τῶν ὁρίων τῆς Εὐρώπης, ὅπου φιλοτε-
χοῦνταν, μέ ἐλάχιστες ἐξαίρεσεις κάποιων ἀντιτύπων πού ἔφθασαν στήν
Ἑλλάδα, πιθανότατα μετά τό 1827.

Τήν ἐποχή τοῦ ἑλληνικοῦ Ἄγωνα, ὁ Eugene Delacroix, διαβάζοντας τά ἀπο-
μνημονεύματα τοῦ στρατηγοῦ Vautier γιά τήν σφαγή τῆς Χίου, ἐμπνέεται τήν
μεγάλη, γνωστή σύνθεση πού σήμερα βρίσκεται στό Λοῦβρο. Συνεπαρμένος
ἀπό τόν ἥρωισμό καί τό μεγαλεῖο των Ἑλλήνων φιλοτεχνεῖ τήν τριλογία του
(«Σκηνές ἀπό τίς Σφαγές τῆς Χίου»-1824, τήν «Ἑλλάδα πάνω ἀπό τά εἰρείπια
τοῦ Μεσολογγίου»-1826, τόν «Ἐφιππο Ἑλληνα Ἀγωνιστή»-1856).

Ὁ Victor Hugo γράφει τά ποιήματά του *Orientales* (1827) πού ἐκφράζουν
τά φιλελληνικά του συναισθήματα, ἐνῶ ὁ Berlioz συνθέτει τήν Ἡρωική Συμ-
φωνία γιά τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση.

Περιηγητές που επισκέπτονται την Ελλάδα (1770-1825), θά αποδώσουν μέσα από απεικονίσεις των ίδιων ή των ζωγράφων που τους συνοδεύουν, εικόνες αρχαίων μνημείων, Νεοέλληνες με παραδοσιακές φορεσιές, διεγείροντας έτσι το ενδιαφέρον των Ευρωπαίων για τό «Ταξίδι της Ανατολής».

Επιπλέον, ο αγώνας για την ελευθερία του υπόδουλου Γένους, μαζί με την καταλυτική συμμετοχή στον απελευθερωτικό αγώνα προσωπικοτήτων της εποχής, όπως ο Λόρδος Βύρων, θά προκαλέσουν τον ξεσηκωμό ευρωπαϊκών λαών, και κυρίως των Γάλλων. Η εφημερίδα *Le Courier Francais* στις 26 Νοεμβρίου 1825 σχολιάζει: «Ο ήρωισμός των σύγχρονων Ελλήνων μās κάνει πιο ευαίσθητους σ' αυτόν τον ήρωισμό των τριών χιλιάδων έτων... Οί σημερινοί ήρωες είναι άξιοι θαυμασμού όπως οί ήρωες εκείνης της εποχής... Ο ένθουσιασμός που έμπνεί πρέπει νά είναι επικερδής στην Έλληνική Υπόθεση, ξεπερνά τον φιλολογικό θρίαμβο, είναι ένας θρίαμβος για την ανθρωπότητα».

Στό πλαίσιο αυτό ως απόρροια του φλογερού ενδιαφέροντος των Φιλελλίνων θά είναι ή μόδα των «φιλελληνικών» σεργίσιων φαγιτού, γλυκού, καφέ από φαγεντιανή (σειρές με δώδεκα διαφορετικά θέματα σέ κάθε πιάτο): τά συγκεκριμένα σεργίτσια κατασκευάστηκαν σέ τρεις πόλεις της Γαλλίας: Choisy-Le Roi ή Choisy, Montereau καί Toulouse. Οί σειρές στηρίχτηκαν κυρίως στίς λιθογραφίες του ζωγράφου/χαράκτη Loeillot, ό όποιος σχεδίασε μέσα σέ δέκα μίνες, δεκαέξι, δικής του έπιπόησης ως προς τά χαρακτηριστικά των προσώπων, λιθογραφίες, που χρησιμοποιήθηκαν για την διακόσμηση των σεργίσιων.

Άπό τίς πρώτες όμως δεκαετίες του νεοσύστατου ελληνικού κράτους ή κατάσταση διαφοροποιήθηκε. Οί ευνοϊκές εξελίξεις που έλαβαν χώρα, ιδιαίτερα κατά τό β' μισό του 19ου αι. κατέστησαν πρόσφορο τό έδαφος για την άνθηση ανάλογης καλλιτεχνικής δημιουργίας καί στον έλλαδικό χώρο. Έτσι, παρατηρήθηκε έντονα μία κίνηση από Έλληνες εμπόρους, οί όποιοι παρήγγελαν σέ εργοστάσια της Ευρώπης κεραμικά από φαγεντιανή καί πορσελάνη, άναμνηστικά πιάτα με παραστάσεις από πολεμικές στιγμές του Άγώνα καί απεικονίσεις προσώπων που παρέμειπαν στό έγγύς (π.χ. Κολοκοτρώνης), στό άπώτερο (π.χ. Βυζαντινοί αυτοκράτορες) ή στό άπώτατο ελληνικό παρελθόν (π.χ. Μέγας Άλέξανδρος) ενώ σπανιότερα πολιτικών παραγόντων της εποχής.

Τά κεραμικά αυτά άπευθύνονταν σέ όλους τους Έλληνες γιατί περνούσαν μνήματα, διακινούσαν ιδέες καί άποτύπωναν σημαντικά ιστορικά γεγονότα που έπρεπε νά μείνουν ανεξίτηλα χαραγμένα στην μνήμη όλων. Άπό την άλλη πλευρά, οί παραγγελιοδότες φρόντιζαν οί παραγγελίες τους νά ανταποκρίνονται σίς προτιμήσεις των οικονομικά άνερχόμενων άστών, οί όποιοι παρήγγελαν όλόκληρες

σειρές χρηστικών ή διακοσμητικών ειδών για τόν εξοπλισμό τών σπιτιών τους.

Οί ποσότητες τέτοιου είδους κεραμικών, ιδιαίτερα πιάτων, πού κατά καιρούς παραγγέθηκαν, ήταν αρκετά μεγάλες και γι' αυτό άκριβώς φρόντιζαν οί Έλληνες έμποροι οικιακών σκευών. Τό σημαντικότερο έμπορικό κέντρο πού προπορεύτηκε σέ τέτοιου είδους δραστηριότητες ήταν ή Σύρα, ή όποία άνοιξε άργότερα τόν δρόμο και σέ έμπόρους από τόν Πειραιά, τόν Βόλο, τίν Πάτρα, τίν Σάμο, τίν Κωνσταντινούπολη και τίν Σμύρνη νά κάνουν τό ίδιο. Γι' αυτό άλλωστε και έχει επικρατήσει τά άναμνηστικά πιάτα από φαγιάντσα νά αναφέρονται άποκλειστικά ως «συριανά» ή «πιάτα μέ τούς βασιλείς», παρ' όλο πού τά άπεικονιζόμενα θέματα δέν είχαν πάντα σχέση μέ τίν βασιλική δυναστεία.

Άπό άποψη τεχνικής τά ύπό εξέταση κεραμικά κατασκευάζονταν μέ βάση κάποιες μακέτες πού σχεδιάζονταν στην Ελλάδα και στή συνέχεια στέλνονταν στά έργοστάσια τής Εύρώπης (Αγγλία, Ίταλία, Ούκρανία) για τίν άποτύπωσή τους στην φαγεντιανή. Η άποτύπωση συντελούνταν μέ τόν εξής τρόπο: Άρχικά ένας ειδικευμένος χαρακτήης μετέφερε τό θέμα σέ μία χάλκινη πλάκα, ή όποία στή συνέχεια μελανωνόταν μέ μία ειδική μελάνη και έκτυπωνόταν σέ λεπτό χαρτί. Έπειτα τό χαρτί αυτό πιεζόταν και επικολλούνταν πάνω στην ύαλωμένη φαγεντιανή, μέ άποτέλεσμα τίν άποτύπωση του σχεδίου πάνω στό κεραμικό. Τέλος, ακολουθοϋσε τό ψήσιμο στον κίβανο, μέ τό όποιο ή ειδική μελάνη εισχωροϋσε έξ όλοκλήρου στην έφυαλωμένη επιφάνεια και εκεί σταθεροποιούνταν (transfer-printing). Η τεχνική μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε ευρέως στην Αγγλία στά μέσα του 18ου αϊ., κυρίως λόγω του ότι δέν ήταν δαπανηρή.

Χαρακτηριστικό τών κεραμικών αυτών, ό κύκλος τών όποίων κλείνει μέ τό ξέσπασμα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ήταν, πέρα από τά θέματά τους, οί σφραγίδες πού διέθεταν στό πίσω μέρος, οί όποίες άποτύπωναν τούς λογότυπους τών ξένων (άγγλικών, ιταλικών, ουκρανικών) εργοστασίων κατασκευής τους, καθώς και τών Έλλήνων έμπόρων ή έμπορικών οίκων πού έκαναν τίς παραγγελίες. Οί συγκεκριμένες σημάσεις έχουν άποδειχτεί έξαιρετικά χρήσιμες γιατί χάρη σ' αυτές έχουν καταστεί γνωστά τόσο τά τοπωνύμια τών πόλεων όπου βρίσκονταν τά εργοστάσια φαγεντιανής (Birmingham, Cardiff, Piza κ.λπ.), όσο και τά όνόματα τών έμπόρων τής Σύρου (Δ. Χ. Άργυρόπουλος, Άφοί Καλοκαιρινοί, Ά. Γρέζος) και άλλων περιοχών (Άφοί Κυριακόπουλοι-Βόλος).

Τά πολιτογραφημένα πλέον ως «συριανά» πιάτα σχετίζονται μέ τά φιλελληνικά από τίν άποψη ότι ναι μέν εκείνα (τά ευρωπαϊκά) «άσχολούντα» μέ έλληνικά θέματα και, σχεδόν άποκλειστικά, μέ ήρωες και έπεισόδια τής Έπανάστασης εναντίον τών Τούρκων, ώστόσο τά συριανά έμπλούτισαν τό ρεπερτόριό

τους και με άλλα ιστορικά θέματα ή γεγονότα, ενώ, παράλληλα, μιμήθηκαν, και αυτά, την γενικότερη συνήθεια των χρηστικών, δηλαδή των ευρωπαϊκών σερβιτσιών για καθημερινή χρήση που μεσουρανούσαν, την ίδια εποχή, στην Ευρώπη. Στην πραγματικότητα, τά φιλελληνικά θεωρούνται «προδρομική» φάση των συριανών που εκπροσωπούν πολιτισμικές ωσμώσεις, ανταλλαγές ιδεών, άλλο-έμπνευστους, δάνεια και αντι-δάνεια από την άποψη του θεματολογίου.

Σήμερα, ένας σημαντικός αριθμός κεραμικών τέτοιου τύπου –φιλελληνικών και συριανών– διασώζεται σε μουσεία της Αθήνας και της περιφέρειας, καθώς και σε ιδιωτικές συλλογές. Μιά σειρά πιάτων με ιστορικά θέματα από φαγεντιανή και πορσελάνη περιλαμβάνει στις συλλογές του τό Λαογραφικό-Ιστορικό Μουσείο Λάρισας. Από αυτά θά παρουσιαστούν ένδεικτικά, τρία φιλελληνικά και τρία συριανά.

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΑ

Εικ. 1. Ρηχό πιάτο (δ. 0,215 μ.) από φαγεντιανή από τά λεγόμενα «φιλελληνικά». Στο κέντρο αποδίδεται έγχρωμη παράσταση με θέμα «Τό ελληνικό Κομιτάτο μέ Πρόεδρο τόν Σατωβριάνδο». Στο περιχέιλωμα μέσα σε ρυθμικά επαναλαμβανόμενα δάφνινα πλαίσια αναγράφονται στην γαλλική γλώσσα ονόματα ήρώων της Έπανάστασης (Κανάρης, Μιαούλης, Μπότσαρης-έπάνω) και Φιλελλίνων (Byron-Eynard- Fabvier-κάτω). Στο κέντρο αναγράφεται ό τίτλος της παράστασης «Comite Grec Preside par Mr. de Chateaubriand».

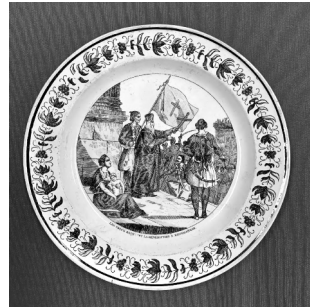

Εικ. 2. Ρηχό πιάτο (δ. 0,215 μ.) από φαγεντιανή, «φιλελληνικό». Στο κέντρο έγχρωμη παράσταση με τόν Κωνσταντίνο Κανάρη όρθιο στό κατάστρωμα πολεμικού πλοίου, έχοντας δύο άνδρες στά δεξιά του. Στο κάτω μέρος αναγράφεται «Constantin Canaris sur un brulot», ό Κωνσταντίνος Κανάρης στό πυρπολικό του. Στο περιχέιλωμα επαναλαμβάνονται ρυθμικά δάφνινα πλαίσια μέ ονόματα ήρώων της Έπανάστασης (Κανάρης, Μιαούλης,

Μπότσαρης-έπάνω) καί Φιλελλίνων (Byron - Eynard-Fabvier-κάτω).

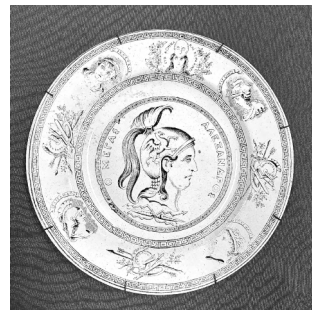
Εικ. 3. Ρηχό πιάτο (δ. 0,215 μ.), από φαγεντιανή, «φιλελλινικό». Στο κέντρο αποδίδεται ασπρόμαυρη παράσταση με θέμα τήν εύλογία τών Ἑλλήνων στό Μεσολόγγι. Στο κάτω μέρος τῆς παράστασης ἀναγράφεται «Les Grecs recevant la benediction a Missolonghi». Στο περιχέλιωμα σέ πυκνή διάταξη ἀναπτύσσονται φυλλοειδή μοτίβα μέ μίσχους.

ΣΥΡΙΑΝΑ

Εικ. 4. Ρηχό πιάτο (δ. 0,24 μ.) πού ἀπεικονίζει τόν Μέγα Ἀλέξανδρο. Τό φόντο εἶναι ὑπόλευκο καί ὁ διάκοσμος καφέ. Στο κέντρο τῆς κύριας ὄψης ἀπεικονίζεται δεξιόστροφη προτομή τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου μέ περικεφαλαία, ἡ ὁποία στήν ἐπιφάνειά της φέρει φτερωτό δράκο. Δεξιά καί ἀριστερά τῆς μορφῆς ὑπάρχει σέ ἡμικυκλική διάταξη σέ κεφαλαία ὁ ὑπομνηματισμός Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

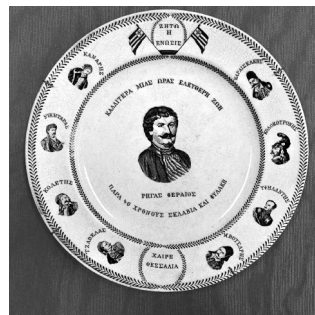
Ὅσον ἀφορᾷ στήν περιφερειακή διακόσμηση, προέχει ἡ κεφαλή τῆς Ἀθηνᾶς πού βρῖσκεται πάνω ἀκριβῶς ἀπό τήν προτομή τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Πάνω ἀπό τό κεφάλι τῆς θεᾶς ὑπάρχει ἕνα προσωπεῖο πού καλύπτει τό μέτωπό της ἐνῶ δεξιά καί ἀριστερά της ἀναπτύσσεται ἡμικυκλικά ἡ ἐπιγραφή ΣΥΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΧΕΙΡΑ ΚΙΝΕΙ καί δύο φυλλώδη κλαδιά. Στήν ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια ἀπεικονίζονται οἱ προτομές τῶν συνεργατῶν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΤΙΓΟΝΟΥ, ΣΕΛΕΥΚΟΥ καί ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ δύο πρῶτοι φοροῦν περικεφαλαία, ἐνῶ μόνον ἡ μορφή τοῦ Σέλευκου ἀποδίδεται μετωπικά. Πάνω ἀπό τίς κεφαλές ὑπάρχουν οἱ ἀντίστοιχοι ὑπομνηματισμοί, ἐνῶ ἀνάμεσά τους παρεμβάλλεται κάθε φορά τό ἴδιο σύμπλεγμα ἀπό περικεφαλαία, δόρυ, βέλος καί κλαδί ἐλιάς. Τό περιχέλιωμα κοσμοῦν πάνω καί κάτω δύο συγκεντρικές ἀνισοπαχεῖς ταινίες μέ πανομοιότυπα μαϊανδροειδή μοτίβα.

Στὴν πίσω ὄψη τοῦ πιάτου ἀποτυπώνεται στρόγγυλη σφραγίδα μέ προτομή τοῦ Ἑρμῆ καί μέ κεφαλαιογράμματη γραφή ἡ ἐμπορική ἐπωνυμία ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΙ ΣΥΡΑ. Ἐπάνω ἀπὸ τὴ σφραγίδα ὑπάρχει ρομβοειδὴς σήμανση, στό κέντρο τῆς ὁποίας ἡ ἔνδειξη Rd (Registered). Ἡ σήμανση αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν σφραγίδα κατάθεσης τοῦ σχεδίου τοῦ πιάτου στό Γραφεῖο Προτύπων καί ἀπὸ τὰ στοιχεῖα πού περιλαμβάνει, γράμματα καί ἀριθμούς, εἶναι δυνατόν νά συναχθοῦν συμπεράσματα σχετικά μέ τὴν κλάση καί τὴν μερίδα τοῦ κεραμικοῦ, καθὼς καί τὴν ἡμερομηνία καί τὸ ἔτος κατάθεσής του.

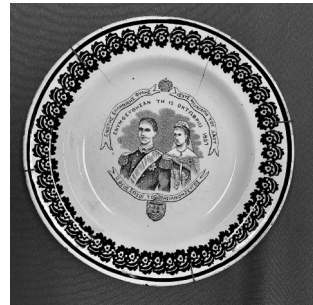
Ἡ ἐπιλογή ἀποτύπωσης τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὡς κύριο θέμα τοῦ πιάτου ἔγινε ἐσκεμμένα γιὰ τὴν ὑπενθύμιση στοὺς Ἕλληνες τῆς ἔνδοξης ἱστορίας τους, σέ μιὰ ἐποχὴ ὁπότε ἡ Ἑλλάδα πιεζόταν ἀπὸ τοὺς ἀδιδράστους ἱμπεριαλιστὲς γείτονές της καί ὁ λαὸς ἐπέμενε γιὰ πολεμικὴ ἀναμέτρηση μέ τὴν Τουρκία μέ σκοπὸ τὴν ἐπανάκτηση τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας καί τῆς Κρήτης. Ἔτσι, μιὰ ἀναδρομὴ σέ μορφές τοῦ παρελθόντος θά θυμίζε σέ ὅλους τὴν ἀδιάλειπτη ἱστορικὴ συνέχεια τῶν Ἑλλήνων πού δέν ἔπρεπε νά χαθεῖ παρά τίς δυσκολίες.

Εἰκ. 5. Ἀναμνηστικὸ πορσελάνινο πιάτο (δ: 0.24 μ.) μέ τὸν Ρήγα Φεραῖο. Εἶναι ρηχὸ λευκὸ χρώματος μέ καφέ διακόσμηση. Στό κέντρο τῆς κύριας ὄψης του φέρει τὴν προσωπογραφία τοῦ Ρήγα Βελεστινῆ μέ μουστάκι καί τραχηλιά, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι γνωστός καί ἀπὸ ἄλλες ἀπεικονίσεις. Κάτω ἀπὸ αὐτὸν σημειώνεται ὁ ὑπομνηματισμὸς ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ, ἐνῶ πάνω καί κάτω ἀναπτύσσονται ἡμικυκλικά οἱ στίχοι: ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ ΜΙΑΣ ΩΡΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΖΩΗ ΠΑΡΑ 40 ΧΡΟΝΟΥΣ ΣΚΛΑΒΙΑ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΗ. Στό περιχέλιμα τοῦ πιάτου σχεδὸν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ Ρήγα δύο ἑλληνικὲς σημαίες πλαισιώνουν στεφάνι μέ τὴν ἐπιγραφή ΧΑΙΡΕ ΘΕΣΣΑΛΙΑ. Ἐκατέρωθεν τῆς κεντρικῆς προσωπογραφίας ἀποτυπώνονται ὀκτὼ ἄλλες προτομὲς πού φέρουν ἀντίστοιχους ὑπομνηματισμούς. Εἶναι οἱ συναγωνιστὲς τοῦ Ρήγα στὸν Ἄγωνα τῆς Ἀνεξαρτησίας: ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ - ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ - ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ - Μ. ΒΟΤΣΑΡΗΣ - ΚΑΝΑΡΗΣ - ΝΙΚΗΤΑΡΑΣ - ΚΟΛΕΤΗΣ - ΤΖΑΒΕΛΑΣ. Τὸ περιθώριο περιγράφουν στὴν πάνω καί κάτω πλευρὰ του δύο συγκεντρικὰ ἀνισοπαχῆ στεφάνια.

Στὴν πίσω ἐπιφάνειά του εἶναι ἀποτυπωμένος ὁ λογότυπος τῶν παραγγε-
λιοδοτῶν ἔμπορων ΑΔΕΛΦΟΙ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΙ - FRATELLI CHIRIAKO-
POULO – ΒΩΛΟΣ, καθὼς καὶ μιὰ ρομβοειδῆς σφραγίδα μὲ τὰ ἐξῆς στοιχεῖα
IV- 27 – L, H, 14; Ἐπιπλέον εἶναι σημειωμένα τὰ ἀρχικά N. W. P. C. B. πού
σημαίνουν New Wharf Pottery Burslem καὶ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ τὸν κατα-
σκευαστή γιὰ τὰ προϊόντα πού κυκλοφόρησαν μεταξὺ 1878 καὶ 1894. Κατὰ
συνέπεια τὸ πιάτο κατασκευάστηκε μετὰ τὸ 1878, καὶ πρὶο συγκεκριμένα μετὰ
τὸ 1881, ὁπότε καὶ ἔγινε ἡ ἐνσωμάτωση τῆς Θεσσαλίας στὴν Ἑλλάδα.

Εἰκ. 6. Ἀναμνηστικὸ πιάτο τῶν γάμων τοῦ Γεωρ-
γίου Α΄ μὲ τὴ δούκισσα Ὑλγα Κωνσταντίνοβνα.
Εἶναι ῥηχὸ (δ:0.24 μ.), ἡ φαγιάντσα του ὑπόλευκη,
ἐνῶ τὸν διάκοσμο ἐπενδύουν χρωματικὰ ἀποχρώ-
σεις τοῦ μαύρου καὶ τοῦ γκριζοῦ. Στὸ κέντρο, σὲ
γκριζαρισμένο φόντο, ἀπεικονίζεται τὸ βασιλικὸ
ζευγάρι, ὁ νεαρὸς Γεώργιος Α΄ μὲ ἐπίσημη στολὴ
ναυάρχου καὶ μεγαλόσταυρο καὶ ἡ Ὑλγα μὲ νυφικὸ
φόρεμα, ἐπίσης μεγαλόσταυρο, περιλαίμιο κόσμη-
μα, διάδημα καὶ πέπλο. Πάνω ἀπὸ αὐτοὺς, ἡμικυ-
κλικὰ ἡ ἐπιγραφή ΕΝΥΜΦΕΥΘΗΣΑΝ Τῆ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1867 καὶ πρὶο πάνω
τὸ στέμμα. Ἐκατέρωθεν τοῦ στέμματος δύο κυματιστὲς ταινίες πού φέρουν τὶς
ἐξῆς ἐπιγραφές: ΕΝΟΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΥΛΗΣ – ΙΣΧΥΣ ΜΟΥ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ
ΛΑΟΥ. Κάτω ἀπὸ τὸ βασιλικὸ ζευγάρι σὲ μιὰ πανομοιότυπη ταινία ἀποτυπώ-
νεται ἡ εὐχή: Ο ΘΕΟΣ ΣΩΖΟΙ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΖΕΥΓΟΣ, στὸ μέσον τῆς ὁποίας
ἀπεικονίζεται θυρεός. Τὸ περιχέλιωμα στολίζουν πυκνοὶ ρόδακες, ἐνῶ ἡ σύνθε-
ση τοῦ πιάτου ὁλοκληρῶνεται ἐξωτερικὰ μὲ μιὰ μαύρη ζώνη πού περιτρεχεῖ τὸ
χεῖλος. Στὴν πίσω ὄψη του δὲν φέρει κανένα σφράγισμα.

Μιὰ ποσότητα τέτοιων πιάτων παραγγέλθηκε μὲ ἀφορμὴ τὸ γεγονός αὐτό,
τὸ ὁποῖο ἔτυχε μεγάλης ἀποδοχῆς ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ λαό, κυρίως ἐπειδὴ ἡ
νεαρὴ δούκισσα ἦταν ὁμόθρησκη. Τὸ τελευταῖο, ἄλλωστε, ἀποτελοῦσε καὶ τὸν
λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἐναποθέσει ἕνα μέρος τῶν ἐλπίδων τους
γιὰ ἀπελευθέρωση τῶν ἀλύτρωτων ἐδαφῶν στὴν ὁμόδοξη Ρωσία. Ἀποδεικτικὸ
αὐτοῦ ἀποτελοῦν οἱ ἐπιγραφές τοῦ πιάτου, ἀπὸ τὶς ὁποῖες μποροῦν νά
συναχθοῦν ἀξιόλογα συμπεράσματα καὶ οἱ ὁποῖες, ἀναμφισβήτητα, μᾶς μετα-
φέρουν τὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς, καὶ ιδιαίτερα τὴν ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴ τοῦ βασι-
λικοῦ γάμου ἀπὸ τὸν λαό. Τὴν σημαντικὴτητα τοῦ γεγονότος ἐξάγει ιδιαίτερα

ή ευχή για θεία πρόνοια προς τούς νεόνυμφους, ενώ ξμμεσα προτρέπειται ό ελληνικός λαός νά ενισχύει τόν βασιλέα μέ τίν αγάπη του, ώστε νά επιτευχθεί ό ποθητός στόχος, ή ενότητα τής ελληνικῆς φυλῆς. Καί βέβαια εἶναι γνωστό ότι στό άποτέλεσμα αυτό θά μπορούσε νά συμβάλει σέ μεγάλο βαθμό ή Ρωσία, είδικῶς ἔπειτα από τόν γάμο τῆς Όλγας μέ τόν Γεώργιο Α΄.

Κλείνοντας, εἶναι δέον νά σημειωθεί πώς παρόμοια θέματα πού σχετίζονταν μέ τόν άπελευθερωτικό Άγώνα τῶν Ἑλλίνων, άποτυπώθηκαν καί σέ ποιητικά άλλα άντικείμενα (π.χ. χαρτιά ταπετσαρίας, βεντάλιες, κασετίνες, ταμπακιέρες, επιχρυσωμένα μπρούντζινα ή άλαβάστρινα επιτραπέζια ρολόγια, μέ ήρωες τοῦ Άγώνα σπίν επίστεψη, κηροπήγια, άνθρωπόμορφα άγαματίδια, φιαλίδια μέ όλόσωμες παραστάσεις Ἑλλίνων άγωνιστῶν ή καί προτομές κ.ά.), όλα σχεδόν μέ ήρωες καί έπεισόδια τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821. Καί βέβαια όλα εἶχαν ἕναν καί μοναδικό σκοπό: νά περάσουν μηνύματα, νά διακινήσουν ιδέες, νά διεγείρουν αισθήματα πατριωτισμοῦ καί νά άποτυπώσουν σημαντικά ιστορικά γεγονότα, όπως ή Ἑλληνική Ἐπανάσταση, γεγονότα πού ἔπρεπε νά μείνουν άνεξίτηλα χαραγμένα σπίν μνήμη όλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Amandry A. (1982), *Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση σέ γαλλικά κεραμικά τοῦ 19ου αἰῶνα*, Ἀθήνα.
- Κορρέ-Ζωγράφου Κ. (1995), *Τά Κεραμικά τοῦ Ἑλληνικοῦ Χώρου*, Ἀθήνα, Μέλισσα.
- Κορρέ-Ζωγράφου Κ. (2016), *Ἡ Ἑλλάδα μέσα από 231 ιστορικά πιάτα (1863-1973)*, Συλλογή Λόλας Νταυφά, Ἀθήνα, Μίλητος.
- Λαδᾶ-Μινώτου Μ., Συνοδινοῦ Κ. (2006), *Γαλλικά κεραμικά καί λιθογραφίες από τίν Ἑλληνική Ἐπανάσταση τοῦ 1821: Συλλογή Νικίτα Γ. Σταυρινάκη - Εὐαγγελίας Ν. Σταυρινάκη*, Μεσσήνη, Δῆμος Μεσσίνης-Μουσείο Χαρακτικής Τάκη Κατσουλίδη.
- The Kyriazopoulos Collection of Greek Commemoratives*, Μύκοις, Mykonos Folklore Museum 1975.
- Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση. Ὁ Ντελακρούα καί οἱ Γάλλοι ζωγράφοι 1815-1848*, Παρίσι-Ἀθήνα, Réunion des Musées Nationaux-Ἐθνική Πινακοθήκη καί Μουσείο Ἀλεξάνδρου Σούτζου, 1997.
- Θαλασσινός Δ. (2011), *Ὁ φιλελληνισμός καί ή Ἑλληνική Ἐπανάσταση*. Διαθέσιμο στόν διαδικτυακό τόπο: <https://www.historical-quest.com/arxio/syhxroni-istoria/35-o-philhellinismos-kai-i-elliniki-epanastasi.html> (4/10/2020).
- Τά «Συριακά Πιάτα» άνάμεσα στά Ἑλληνικά Εἰκονογραφημένα Ἀναμνηστικά Κεραμικά τοῦ 19ου & 20οῦ αἰῶνα*. Διαθέσιμο στόν διαδικτυακό τόπο: <https://www.syros-agenda.gr/ta-syriana-piata-anamesa-sta-ellinika-eikonografimena-anamnistika-keramika-tou-19ou-20ou-aioua/> (1/10/2020).
- Ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση. Ὁ Ντελακρούα καί οἱ Γάλλοι ζωγράφοι 1815-1848*. Διαθέσιμο στόν διαδικτυακό τόπο: <https://www.nationalgallery.gr/el/periodikes-ektheseis/arheio/ethnikh-pinakothhki/1992-2000/128-i-elliniki-epanastasi-o-ntelakroua-kai-oi-galloi-zographoi-1815-1848.html> (1/10/2020).
- 1821: Ὁ Ντελακρούα ξεσίκωσε τί διεθνή κοινή γνώμη*. Διαθέσιμο στόν διαδικτυακό τόπο: https://www.ethnos.gr/ellada/28386_1821-o-ntelakroya-xesikose-ti-diethni-koini-gnomi (1/10/2020).